

KS. WŁADYSŁAW KĄDZIOŁKA

DIALOG
ŹRÓDŁEM
WYCHOWANIA
W RODZINIE

WYDAWNICTWO WAM
KRAKÓW 2012

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
Rozdział I	
ANALIZA LITERATURY PRZEDMIOTU	
1. Analiza podstawowych pojęć	17
1.1. Rodzina	17
1.1.1. Geneza rodziny	20
1.1.2. Funkcje rodziny	21
1.1.3. Rodzina a wychowanie	27
1.1.4. Struktura rodziny	27
1.1.5. Społeczna rola rodziny	29
1.2. Dziecko	29
1.3. Wychowanie	30
1.4. Opieka	35
1.5. Komunikacja interpersonalna	36
1.5.1. Pojęcie relacji małżeńskiej	38
1.5.2. Pojęcie relacji między rodzeństwem	40
1.6. Dialog	42
2. Analiza literatury	47
2.1. Teologiczna interpretacja rodziny	47
2.2. Psychologiczna interpretacja rodziny	52
2.3. Pedagogiczna interpretacja rodziny	62
2.4. Socjologiczna interpretacja rodziny	67
2.5. Rodzina jako środowisko wychowawcze	74
2.5.1. Struktura środowiska wychowawczego	75
2.5.2. Zadania środowiska wychowawczego	76
2.5.3. Więź rodzinna podstawą środowiska wychowawczego	78
2.5.3.1. Rola środowiska wychowawczego	79
2.5.3.2. Sposoby oddziaływań środowiska wychowawczego ...	82

2.5.4. Obowiązki środowiska wychowawczego	84
2.5.5. Prawa środowiska wychowawczego	87
2.5.6. Dialog w środowisku wychowawczym	90
2.5.7. Klimat środowiska wychowawczego	93
2.5.8. Kryzys środowiska wychowawczego	95

Rozdział II

METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH

1. Pojęcie nauki	103
2. Pojęcie hipotezy	104
3. Pojęcie zmiennych	109
4. Skąd czerpiemy wiedzę o życiu społecznym?	112
5. Charakterystyka procesu badawczego	118
6. Problematyka badań	126
7. Analiza zastosowanych metod badawczych	130
7.1. Ankieta	137
7.2. Test niedokończonych zdań	139
7.3. Wywiad	140
8. Organizacja badań własnych	145
9. Charakterystyka badanych środowisk	150
9.1. Województwo małopolskie	150
9.2. Województwo mazowieckie	153
9.3. Województwo świętokrzyskie	156

Rozdział III

KONIUNKTURA RODZINNA BADANYCH OSÓB

1. Klasyfikacja środowiska rodzinnego badanych osób	161
1.1. Rodzina pełna	161
1.1.1. Struktura pełna	162
1.2. Rodzina niepełna	163
1.2.1. Struktura niepełna	164
1.2.2. Komunikacja w rodzinie niepełnej	168
2. Rodzina – formą życia społecznego	172
2.1. Rodzina wielodzietna	172
2.2. Rodzina mała	175

---

3. Sytuacja rodzinna badanych środowisk	181
4. Pochodzenie badanych osób	186
5. Atmosfera badanych rodzin	190
5.1. Rola matki i ojca	193
5.2. Więzi rodzinne	198
6. Sytuacja materialna i społeczno-bytowa badanych rodzin	210
6.1. Wpływ globalizacji na rodzinę	213
6.2. Ekonomia rodziny	215
7. Warunki mieszkaniowe badanych osób	224
8. Zainteresowania kulturalne badanych wspólnot	226
9. Czynniki zewnętrzne zastępujące życie kulturalne rodziny	229
9.1. Mass media	229
9.2. Telewizja	231
9.3. Gry komputerowe, Internet	235
10. Funkcja kulturotwórcza rodziny	237
10.1. Formy spędzania wakacji	242

Rozdział IV

KOMUNIKACJA INTERPERSONALNA W RODZINIE

1. Socjologiczne teorie komunikacji	252
2. Zarys teorii komunikacji	254
3. Komunikacja interpersonalna	258
3.1. Co to jest komunikacja interpersonalna?	258
3.1.1. Model komunikacji Lasswella	259
3.1.2. Model komunikacji Loockera	260
3.2. Cele i znaczenie komunikacji interpersonalnej	261
3.2.1. Zachowania ułatwiające komunikację interpersonalną	261
3.2.1.1. Asertywność	262
3.2.1.2. Empatia	262
3.2.1.3. Negocjacja	263
3.2.1.4. Perswazja	264
3.2.2. Podstawy dobrej komunikacji	265
3.3. Poziomy komunikowania	271
4. Rodzaje przekazu treści komunikatu	272
4.1. Typy, style i formy komunikacji	273

4.1.1. Komunikacja werbalna	277
4.1.2. Komunikacja niewerbalna	279
4.1.2.1. Formy komunikacji niewerbalnej	280
5. Znaczenie płci w komunikacji interpersonalnej	282
6. Bariery komunikacyjne	284
6.1. Błędy w komunikacji	292
7. Komunikacja małżeńska	299
7.1. Akceptacja siebie	300
7.2. Konflikt w rodzinie	302
7.2.1. Konflikt intrapersonalny	304
7.2.2. Konflikt interpersonalny	305
7.3.1. Sposoby rozwiązywania konfliktów	306
8. Komunikacja a inne dyscypliny naukowe	311
9. Medialność komunikacji	314

Rozdział V

METODY WYCHOWAWCZE STOSOWANE W RODZINACH BADANYCH OSÓB

1. Misja rodziców w procesie wychowania	325
1.1. Struktura rodziny	327
1.2. Kształcenie	327
2. Relacje w rodzinie	328
2.1. Dziecko	333
2.2. Wpływ rodziny na osobowość dziecka	333
2.2.1. Rola matki i rola ojca w procesie wychowania	334
2.2.2. Macierzyństwo i ojcostwo	336
3. Autorytet	337
3.1. Gwiazdy filmowe	338
3.2. Muzycy	339
4. Wokół definicji wychowania	344
4.1. Style wychowania	349
4.2. Dynamizmy wychowawcze	351
4.3. Metody wychowawcze	352
4.3.1. Wokół definicji <i>metod wychowawczych</i>	353
4.3.2. Metody wychowania według H. Muszyńskiego	366

4.3.3. Podział metod wychowawczych według E. Klawitter-Piotrowiak	369
4.4. Współczesne koncepcje wychowania	371
5. Wychowanie oczami respondentów	371

Rozdział VI

DIALOG WYCHOWAWCZY PEŁNIĄ KOMUNIKACJI INTERPERSONALNEJ W RODZINIE

1. Wokół definicji <i>dialogu</i>	379
1.1. Dialog a komunikacja	380
1.2. Rodzaje dialogu	381
1.2.1. Dialog sokratejski	381
1.3. Pedagogika dialogu	382
1.4. Dialog symetryczny	383
1.5. Warunki zaistnienia dialogu	384
1.5.1. Spotkanie formą dialogu	384
2. Miejsce dialogu w rodzinie	385
2.1. Najlepsze miejsce powodzenia dialogu wychowawczego	392
2.2. Dialog w rodzinie patologicznej	395
3. Rodzina i jej funkcja wychowawcza	398
3.1. Zadania wychowawcze rodziny	399
3.2. Proces wychowawczy	401
3.2.1. Częstotliwość rozmów	402
3.2.2. Tematyka rozmów	406
3.2.3. Wspólne spożywanie posiłków	411
3.2.4. Wzajemna akceptacja w dialogu	414
4. Przeszkody wychowawcze	418
5. Wychowawczy dialog w rodzinie	419
6. Pozytywne i negatywne elementy egzystencji rodziny	428
Zakończenie	438
Wykaz skrótów	443
Bibliografia	445
Spis schematów	468
Spis tabel	469
Spis histogramów	473
Aneks 1	475
Aneks 2	485